

Брюксел, 12.6.2019 г.
COM(2019) 278 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА**

**Четвърти доклад относно напредъка по намаляване на необслужваните кредити и
допълнително намаляване на риска в банковия съюз**

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

Четвърти доклад относно напредъка по намаляване на необслужваните кредити и допълнително намаляване на риска в банковия съюз

ВЪВЕДЕНИЕ

Напълно функциониращият банков съюз, позволяващ споделянето на повече рискове през границите, е фактор от съществено значение, гарантиращ по-добрата устойчивост на Икономическия и паричен съюз на бъдещи неблагоприятни икономически сътресения. Както бе посочено в Съобщението „Задълбочаване на европейския икономически и паричен съюз: равностметка на постигнатото четири години след доклада на петимата председатели“, завършването на банковия съюз ще увеличи допълнително доверието в банковия сектор и в Икономическия и паричен съюз.

За да бъде възможен този напредък, Съюзът и държавите членки положиха значителни усилия за намаляване на рисковете. Това даде резултати, както става ясно от настоящия доклад за постигнатия напредък. В него са представени решителните действия, предприети през последните години за справяне с предизвикателството, което поставят необслужваните кредити — една от ключовите области за намаляване на риска в европейския банков сектор. Поради различни причини, включително финансовата криза и последвалите я рецесии, но също и неразумното кредитиране и неадекватната оценка на кредитоспособността, за много кредитополучатели (както физически лица, така и дружества), особено в държави членки, които преживяха продължителен или дълбок икономически спад, се оказа невъзможно да изплащат заемите си и те дори бяха изправени пред несъстоятелност. Вследствие на това в счетоводните баланси на много банки се натрупаха необслужвани кредити.

Положените през последните години усилия и резултатите, които бяха постигнати (и ще продължават да бъдат постигнати), се коренят в цялостния набор от мерки, очертани в „Плана за действие на Съвета за справяне с необслужваните кредити в Европа“¹, който е почти напълно изпълнен. В отговор на този план за действие и следвайки по-амбициозни от заложените в пътната карта на Съвета от 2016 г. цели, през март 2018 г. Комисията представи специален всеобхватен пакет от мерки за по-нататъшно намаляване на необслужваните кредити. Съветът също така прие да разгледа отново въпроса за необслужваните кредити и да оцени постигнатия напредък въз основа на направен от Комисията преглед. Настоящото съобщение е четвъртият доклад на Комисията за постигнатия в тази област напредък. То е документ, изготвен като принос за Европейския съвет през юни, в рамките на който ще бъде обсъдена

---

¹ <https://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2017/07/11/conclusions-non-performing-loans/>.

стратегическата програма на ЕС за периода 2019—2024 г., както и Икономическият и паричен съюз.

Бяха направени важни стъпки за намаляване на съществуващите равнища на необслужвани кредити и оказване на подкрепа за предотвратяване на ново натрупване на такива в бъдеще. Въпреки че в някои държави членки равнищата на необслужваните кредити остават високи, следва да се подчертае постигнатият напредък при тяхното намаляване. От решаващо значение е всички заинтересовани страни да подкрепят тези усилия, за да може с течение на времето този проблем да бъде напълно преодолян.

1. ПО-ШИРОК КОНТЕКСТ: НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА В СЪЮЗА

През последното десетилетие Съюзът и държавите членки положиха значителни усилия за намаляване на риска в банковия сектор². Въведеният след финансовата криза широк набор от мерки: 1) укрепи значително и по прагматичен начин платежоспособността, равнището на задлъжнялост и ликвидността на банките; 2) подобри съществено управлението в банковия сектор и надзора над банковия сектор; и 3) увеличи значително възможността за реструктуриране на банките. През четвъртото тримесечие на 2018 г. средните коефициенти на капитала от първи ред³ на банките от еврозоната, попадащи под прекия надзор на единния надзорен механизъм, останаха стабилни в размер на 15,54 % спрямо 15,63 % през четвъртото тримесечие на 2017 г.⁴. Тези по-стабилни капиталови позиции доведоха също така до по-високи коефициенти на ливъридж. Средният коефициент на ливъридж⁵ продължи да е значително над изисквания (3 %) и през четвъртото тримесечие на 2018 г. беше 5,28 % спрямо на 5,41 % през четвъртото тримесечие на 2017 г. Банките от еврозоната поддържат своята устойчивост на шокове на ликвидността, като коефициентът на ликвидно покритие е висок — 145,61 % през четвъртото тримесечие на 2018 г. спрямо 143,56% през четвъртото тримесечие на 2017 г. Всичко това свидетелства за предприетите решителни действия за намаляване на риска в еврозоната.

Както бе посочено в Съобщението за банковия съюз от 2017 г.⁶ и потвърдено във Втория и Третия доклад относно напредъка по намаляване на необслужваните кредити⁷, Комисията предложи няколко съществени и допълващи мерки за намаляване на риска и повишаване на устойчивостта на европейския банков сектор. По-специално, в допълнение към конкретните мерки във връзка с необслужваните

---

² Вж. също: „Мониторингов доклад за показателите за намаляване на риска“: https://www.consilium.europa.eu/media/37029/joint-risk-reduction-monitoring-report-to-eg_november-2018.pdf.

³ Коефициентът на капитала от първи ред е отношението между основния капитал на банката от първи ред — т.е. нейния собствен капитал и оповестени резерви — към общите рисково претеглени активи.

⁴ Източник на данните в този раздел са статистическите данни на ЕЦБ в областта на банковия надзор.

⁵ Т.е. максималното равнище на коефициента на ливъридж (капиталът от първи ред, разделен на общите активи на банката), което се изчислява по по-строг метод и се представя преди 2019 г., когато приключва преходната фаза. Сметчаващият ефект на оставащия преходен период на изпълнение не се взема предвид.

⁶ COM(2017) 592, 11 октомври 2017 г.

⁷ COM(2018) 133, 14 март 2018 г.

кредити, посочени подробно по-долу, през последните месеци бяха приключени няколко основни етапа, които са част от усилията на Комисията:

- На първо място, Европейският парламент и Съветът постигнаха съгласие по „банковия пакет“, който на практика създаде по-стабилна рамка за регулиране и надзор на банките⁸. Това е важен етап в прилагането на международните стандарти и завършването на регулаторната програма след кризата. Този пакет повишава устойчивостта на банките в ЕС и увеличава капацитета им да отпускат кредити в подкрепа на реалната икономика на Съюза; и
- На второ място, съзакондателите постигнаха съгласие по Директивата относно рамки за превантивно реструктуриране, предоставяне на втори шанс и мерки за повишаване на ефективността на процедурите за реструктуриране, несъстоятелност и опрощаване на задължения, с която се надграждат добре функциониращите в държавите членки системи⁹. Директивата насърчава ранното реструктуриране на жизнеспособните предприятия, така че да може да се минимизират потенциалните загуби и да се спасят повече работни места. Тя също така дава на почтените предприемачи втори шанс да започнат нова стопанска дейност, вместо да бъдат наказвани в случай на фалит. Това означава, че е предприета важна стъпка, тъй като правилата за ефективно реструктуриране и несъстоятелност са от съществено значение за предотвратяване и намаляване на необслужваните кредити.

Комисията приветства приемането на двете предложения и призовава за своевременното им прилагане.

2. СКОРОШНИ ИНИЦИАТИВИ ВЪВ ВРЪЗКА С НЕОБСЛУЖВАНИТЕ КРЕДИТИ

Отношенията на необслужваните кредити продължиха да намаляват през третото тримесечие на 2018 г. Последните данни показват, че отношението на необслужваните кредити за всички банки в ЕС е намаляло допълнително до 3,3 % (третото тримесечие на 2018 г.) – с 1.1 процентни пункта по-малко спрямо предходната година (вж. фигура 1), следвайки и потвърждавайки общата тенденция на спад, започнала от четвъртото тримесечие на 2014 г. Така средното отношение на необслужваните кредити за ЕС се доближава до равнищата отпреди кризата (вж. фигура 2). Коефициентът на провизиране¹⁰ също се увеличи допълнително, като през третото тримесечие на 2018 г. беше 59,4 % .

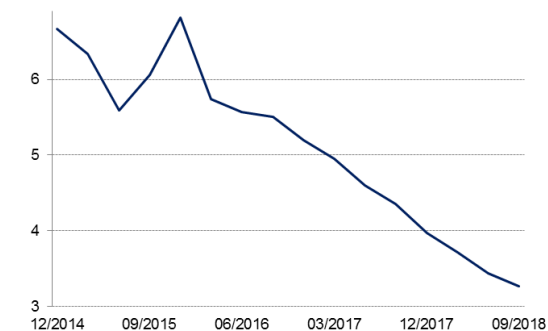
⁸ С цел по-нататъшно намаляване на рисковете в банковия сектор, през ноември 2016 г. Комисията предложи важен законодателен пакет за преразглеждане на Директивата за възстановяване и реструктуриране на банките (ДВПБ), Регламента за единния механизъм за реструктуриране (РЕМП), Директивата за капиталовите изисквания IV (ДКИ IV) и Регламента за капиталовите изисквания (РКИ). Вж. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3731_en.htm.

⁹ COM/2016/0723 — 2016/0359 (COD).

¹⁰ Този коефициент показва размера на средствата, заделени от банката за покриване на свързаните с кредити загуби. Източник: Европейска централна банка. Поради липсата на данни за обезпечаване на кредитите с провизии коефициентът на покритие със заделени резерви за ЕС беше изчислен, като бяха взети предвид обезценките и необслужваните кредити за всички дългови инструменти (заеми и дългови ценни книжа).

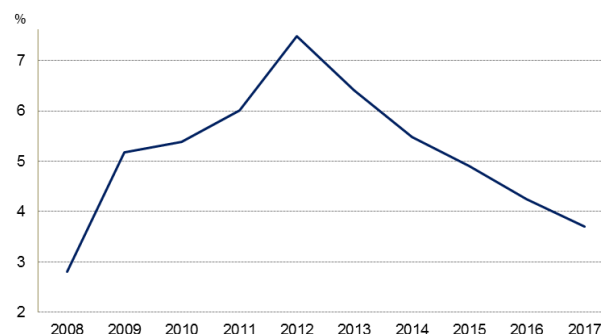
Фигури 1 и 2: Отношение на необслужваните кредити в Съюза

Общо необслужвани кредити и аванси в ЕС,
в % от общите брутни кредити и аванси, стойности в края на тримесечието

Източник: Европейска централна банка

Общо необслужвани кредити в ЕС,
в % от общите брутни кредити, стойности в края на годината

Източник: Световна банка — показатели за световното развитие

Последните данни по тримесечия показват, че отношенията на необслужваните кредити продължават да спадат в почти всички държави членки. Ситуацията обаче все още се различава значително в отделните държави членки (вж. таблица 2). В края на третото тримесечие на 2018 г. отношенията на необслужваните кредити на банките в 14 държави членки бяха доста ниски — под 3 %, докато в същото време този показател продължава да бъде значително по-висок в някои държави членки, като в 3 от тях стойността му бе над 10 %¹¹. Дори в държавите членки с относително високи отношения на необслужваните кредити в повечето случаи се наблюдава окуражаващ и устойчив напредък, който се дължи на комбинация от политически действия и икономически растеж.

¹¹ Междувременно се очаква отношението на необслужваните кредити в Португалия да е спаднало под 10 % до края на четвъртото тримесечие на 2018 г. Понастоящем обаче ЕЦБ е все още в процес на валидиране на тези данни за края на тримесечието за всички държави членки.

Таблица 2: Необслужвани кредити и провизии по държави членки¹²

	Брутни обслужвани кредити и аванси (% от общите брутни кредити и аванси)		Необслужвани кредити на частния сектор* (% от кредитите на частния сектор)		Общи провизии за загуби (кредити)** (% от общите несигурни и необслужвани кредити)	
	III трим. 2018 г.	III трим. 2017 г.	III трим. 2018 г.	III трим. 2017 г.	III трим. 2018 г.	III трим. 2017 г.
Белгия	2.2	2.7	3.0	3.9	54.6	50.1
България	8.6	11.5	13.6	18.6	64.3	56.6
Чехия	2.1	2.6	4.0	5.0	65.2	54.2
Дания	2.3	2.7	2.8	3.0	36.7	39.6
Германия	1.6	2.1	2.6	4.0	85.5	42.6
Естония	1.7	2.0	2.2	2.7	41.0	42.9
Ирландия	7.8	11.2	10.9	15.4	37.2	37.2
Гърция	43.5	46.7	47.3	50.4	51.0	49.1
Испания	4.0	4.7	5.1	-	63.0	-
Франция	2.8	3.2	3.9	4.5	65.3	60.3
Хърватия	7.9	10.8	12.3	15.8	74.2	69.0
Италия	9.5	12.1	12.4	15.7	59.3	53.6
Кипър	21.8	32.1	37.4	51.3	52.3	47.3
Латвия	6.0	6.0	8.1	9.0	39.2	44.1
Литва	2.9	3.7	3.7	4.9	35.7	34.4
Люксембург	0.9	0.7	2.1	1.7	43.6	52.4
Унгария	6.1	9.6	8.1	14.1	78.1	67.1
Малта	2.9	3.4	-	5.7	51.8	44.7
Нидерландия	1.9	2.2	2.6	2.9	35.1	37.2
Австрия	2.8	3.8	3.8	5.3	66.8	63.8
Полша	6.5	6.6	7.1	7.2	68.0	57.9
Португалия	11.3	14.6	12.6	15.6	58.8	50.2
Румъния	5.7	8.1	7.4	10.3	77.4	70.1
Словения	6.9	10.8	9.1	13.9	70.1	70.9
Словакия	3.6	4.1	3.9	4.6	86.0	70.4
Финландия	1.1	1.2	1.9	2.1	33.5	31.8
Швеция	1.2	1.2	1.5	1.4	35.6	34.5
Обединено кралство	1.2	1.6	2.1	-	50.1	41.2
Европейски съюз	3.3	4.4	-	-	59.4	50.7

Източник: Европейска централна банка, Консолидирани банкови данни. Изчисления на службите на Комисията (ГД „Финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите пазари“).

Решителните действия от страна на банките и вземащите политически решения лица, особено в държавите членки със сравнително високи равнища на необслужвани кредити, помогнаха за намаляването на необслужваните кредити и на отношенията на необслужваните кредити. Освен това Комисията продължи да работи конструктивно с държавите членки за намирането на решения за конкретни случаи за банките в

¹² *Бележки:* Данните се отнасят за местните кредитни институции и дъщерните дружества или клоновете под чуждестранен контрол.

* Не са на разположение специфични за сектора данни за ЕС, за Малта (например за третото тримесечие на 2018 г.) и за Испания (например за третото тримесечие на 2017 г.). Специфични за сектора данни (т.е. обща експозиция към домакинства и нефинансови предприятия) за България, Германия и Унгария са на разположение единствено като балансова стойност.

** За България, Германия, Испания (с изключение на третото тримесечие на 2018 г.), Унгария и ЕС няма налични данни за обезпечаването на кредити с провизии. В тези случаи изчисленията са въз основа на обезценките за всички дългови инструменти (заеми и дългови ценни книжа).

рамките на правилата на ЕС за държавните помощи и банковото дело с ясната цел разходите за данъкоплатците да бъдат ограничени, като същевременно се запазва пълна и постоянна защита на вложителите. Така бе създадена възможност за осъществяване на сделки, с които балансите на банките се освободиха от необслужвани кредити с брутен размер от около 112 милиарда евро през последните три години (в т.ч. приблизително 82 милиарда евро в Италия, около 24 милиарда евро в Португалия и около 6 милиарда евро в Кипър)

Независимо от това Съюзът и неговите държави членки трябва да продължат своите усилия. Не трябва да забравяме потенциалните последици от евентуална рецесия. За справянето с необслужваните кредити през последните години помогна добрата икономическа конюнктура. Продължаването на колективните ни усилия ще даде възможност за справяне с необслужваните кредити по възможно най-решителен начин, като това ще увеличи устойчивостта ни на потенциални отрицателни сътресения в бъдеще.

Разликата в отношението на необслужваните кредити в държавите членки отразява продължаващото асиметрично въздействие на финансовата криза. Въпреки цялостния обнадеждаващ напредък необслужваните кредити продължават да представляват риск (макар и намаляващ) за жизнеспособността на най-засегнатите банки и за икономическия растеж и финансовата стабилност в някои държави членки. Чрез по-нататъшно намаляване на необслужваните кредити може да се постигне по-голямо сближаване между държавите членки. Общият обем на необслужваните кредити в Съюза в момента възлиза на 786 милиарда евро¹³. Следва да се отдели непрекъснато внимание на реструктурирането на дълга, производствата по несъстоятелност и процедурите по събиране на вземания, които в много случаи биха могли да бъдат оптимизирани чрез допълнителни реформи. Ефективните и предвидими рамки за принудително изпълнение и несъстоятелност са от ключово значение за подпомагане на банките за ограничаване на равнищата на необслужвани кредити и избягване натрупването на такива в бъдеще. Справянето с този важен проблем по ефективен начин би довело до подем в по-нататъшното намаляване на необслужваните кредити. Хармонизирането на законодателството в тази област е предизвикателство предвид тясната връзка с различни области на правото, които попадат в обхвата на националната компетентност, както и с избора на публична политика, излизащ извън обхвата на въпроса за необслужваните кредити.

Устойчивият растеж на вторичните пазари на необслужвани кредити е също толкова важен фактор. Фокусът на колективните усилия на държавите членки и на органите на ЕС не трябва да се измества от все още неизползвания потенциал на добре функциониращия вторичен пазар — не само за справяне с натрупаните към момента необслужвани кредити, но и за осигуряване на възможности за пласиране на бъдещи потоци, а оттук и за решително предотвратяване на ново натрупване на необслужвани кредити в балансите на банките. За да се стимулира и поддържа настоящата динамика в някои държави членки, по-нататъшното развитие на вторичния пазар следва непрекъснато да бъде обект на подходящи политически действия (вж. също по долу).

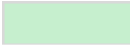
¹³ Източник: Европейска централна банка

3. НАПРЕДЪК ПО ОТНОШЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ НА СЪВЕТА

В своя план за действие Съветът прие да разгледа отново въпроса за необслужваните кредити, в т.ч. развитието им в Съюза, както и да оцени постигнатия напредък въз основа на изготвения от Комисията преглед. Таблица 3 свидетелства за предприетите важни стъпки към пълно изпълнение на плана за действие.

Таблица 3: Напредък в изпълнението на плана за действие

№	Инициатива на Плана за действие	№	Инициатива на Плана за действие
1	Тълкуване на съществуващите в законодателството на ЕС надзорни правомощия по отношение на обезпечаването на необслужваните кредити с провизии	8	Подобряване на информацията в досиетата за кредитите, изисквана от банките
2	Справяне с потенциално недостатъчното заделяне на провизии по кредитите чрез автоматично или обвързано със срокове заделяне на провизии	9	Укрепване на инфраструктурата за данни за необслужваните кредити, включително потенциални платформи за трансакции
3	Разширяване на обхвата на насоките относно необслужваните кредити по единния надзорен механизъм, за да включват малките банки	10	Разработване на подробен план за дружествата за управление на активи
4	Приемане на валидни за целия ЕС насоки за управляване на необслужваните експозиции	11	Развиване на вторичните пазари на необслужвани кредити
5	Нови насоки за инициирането, мониторинга и вътрешното управление на кредитите на банките	12	Сравнителен анализ на националните нормативни рамки в областта на принудителното изпълнение по кредити и несъстоятелността
6	Разработване на макропруденциални подходи за справяне с натрупването на необслужвани кредити в бъдеще	13	Насочване на вниманието върху въпросите за несъстоятелността в рамките на европейския семестър
7	По-строги изисквания за оповестяване относно качеството на активите и необслужваните кредити за всички банки	14	Подобряване на защитата на обезпечените кредитори

	Изпълнено
	Предстоящо
	Текущо

3.1. ДОСТАТЪЧНО ПОКРИТИЕ ОТ СТРАНА НА БАНКИТЕ НА СВЪРЗАНИТЕ С КРЕДИТИ ЗАГУБИ ЗА БЪДЕЩИ НЕОБСЛУЖВАНИ КРЕДИТИ

Като част от представения през март 2018 г. пакет с предложения във връзка с необслужваните кредити, Комисията предложи Регламент за изменение на

Регламента за капиталовите изисквания (РКИ)¹⁴, с който се въвеждат „законоустановени пруденциални предпазни механизми“, за да се предотврати евентуалното недостатъчно обезпечаване на бъдещи необслужвани кредити, и който бе приет през април 2019 г.¹⁵.

Регламентът изисква банките да разполагат с достатъчно покритие за кредитни загуби (т.е. общи минимални нива на покритие) по новоотпускани заеми, в случай че те се превърнат в необслужвани експозиции. Ако дадена банка не удовлетворява приложимия минимален размер на покритие, тя трябва да приспадне недостига от собствените си средства.

Съгласно пруденциалния предпазен механизъм приложимото изискване за минимално покритие зависи от две основни входни променливи:

- дали необслужваният кредит или част от него е обезпечен с приемлива кредитна защита (както е определена в РКИ); и
- периода от време, през който експозицията е била класифицирана като необслужвана.

За необезпечените необслужвани кредити изискванията за покритие за банките нарастват постепенно до 100 % след 3 години, а за необслужваните кредити, обезпечени с недвижимо имущество, и за необезпечените кредити, обезпечени с друга приемлива кредитна защита, съответно след 9 и 7 години. Този подход отразява увеличения риск, произтичащ от „остарелите“ необслужвани кредити, дори когато тези кредити са обезпечени: колкото по-дълго необслужваните кредити останат в балансите на банките, толкова по-малко вероятно е банките да успеят да възстановят средствата си. Целта на мярката е да насърчи банките към активно и своевременно управление на необслужваните кредити. Това е важно, тъй като успешното събиране на вземанията и изпълнимите мерки за реструктуриране обикновено се осъществяват през първите години след класифицирането на експозицията като необслужвана.

За да се осигури правна сигурност и съгласуваност на нормативната рамка за пруденциален надзор, регламентът също така въвежда общо определение за необслужвани експозиции (НОЕ) в съответствие с вече използваното определение за целите на докладването пред надзорните органи.

Пруденциалният предпазен механизъм ще намали рисковете за финансовата стабилност, произтичащи от високите нива на необслужваните експозиции, за които не е заделено достатъчно покритие, като възпрепятства натрупването или увеличаването на необслужвани експозиции, които при неблагоприятни пазарни условия биха могли потенциално да доведат до „ефекта на доминото“. Същевременно той също така ще гарантира, че институциите разполагат с достатъчно покритие на загубите за необслужваните експозиции, като по този начин ще защити

---

¹⁴ Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и инвестиционните посредници и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012.

¹⁵ Регламент (ЕС) 2019/630 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 575/2013 по отношение на минималното покритие за загуби за необслужвани експозиции.

рентабилността, капитала и разходите им за финансиране в неблагоприятни икономически периоди. Това на свой ред ще допринесе за осигуряването на стабилно и по-необременено от фазите на икономическия цикъл финансиране за домакинствата и предприятията.

3.2. ДИРЕКТИВА ОТНОСНО ЛИЦАТА, ОБСЛУЖВАЩИ КРЕДИТИ, КУПУВАЧИТЕ НА КРЕДИТИ И СЪБИРАНЕТО НА ОБЕЗПЕЧЕНИЯ

Предложената директива¹⁶ ще позволи на банките да се справят по по-ефективен начин с кредитите, които вече не се обслужват, като подобри условията: 1) за продажба на кредитите на вторичен пазар на трети лица; или 2) за изпълнение по обезпеченията, предоставени за обезпечаване на кредита.

Една от основните цели на предложението е да насърчи развитието на вторичните пазари, на които банките могат да продават необслужвани кредити както на национално равнище, така и в други държави членки, като същевременно се поддържа високо ниво на защита на длъжниците. За да се постигне тази цел, директивата въвежда хармонизиран и по-малко рестриктивен режим за купувачите на кредити и лицата, обслужващи кредити, и премахва излишните пречки за трансграничната дейност. Това ще стимулира бъдещото изграждане на добре функциониращ вторичен пазар и следователно ще допринесе значително за намаляването на съществуващите равнища на необслужвани кредити.

За да постигне втората основна цел, Комисията предложи допълнителен механизъм за ускорено извънсъдебно изпълнение по обезпеченията. Механизмът ще позволи на банките и кредитополучателите – стопански субекти (не потребители), да заложат предварително с договор метод за бързо изпълнение по обезпеченията от страна на кредитора в случай на неизпълнение на кредитополучател — стопански субект. Този механизъм ще увеличи възможността на кредиторите с обезпечени вземания да си възстановят средствата и има за цел да помогне за избягване на бъдещото натрупване на необслужвани кредити.

Двата въведени с тази директива способа, чрез които банките¹⁷ да се справят с необслужваните кредити, ще се допълват взаимно. По-краткият период за реструктуриране и по-високите събрани вземания повишават стойността на необслужваните кредити, както и цената „купува“ при възможни сделки с необслужвани кредити. Също така, определянето на цената на обезпечените необслужвани кредити на вторичните пазари ще бъде по-лесно, отколкото на необезпечените, тъй като стойността на обезпечението служи като минимална стойност за съответния необслужван кредит. Следователно това би могло да представлява също мотив за купувачите на кредити да предпочитат необслужвани кредити с договореност за ускорено извънсъдебно изпълнение по обезпечението. Това на свой ред ще създаде допълнителни стимули за кредитните институции да използват тази възможност при предоставянето на нови кредити. Освен това хармонизирането, постигнато чрез ускореното извънсъдебно изпълнение по

¹⁶ COM/2018/0135 final — 2018/063 (COD).

¹⁷ Освен по отношение на банките, аспектите на предложението, приложими към купувачите на кредити и лицата, обслужващи кредити, също ще се допълват взаимно.

обезпеченията, ще насърчи появата на общоевропейски инвеститори в необслужвани кредити, а това ще повиши допълнително ликвидността на пазара.

Въпреки че Съветът е стигнал до частичен общ подход по отношение на вторичните пазари, преговорите по отношение на изпълнението по обезпеченията продължават. Обсъжданията в Европейския парламент по двата аспекта следва да се разглеждат като приоритет, след като новият парламент започне работа. Бързото приключване на това досие, което е част от плана за действие на Съвета, е от първостепенно значение за приноса към усилията на ЕС за успешно справяне с проблема с необслужваните кредити в цяла Европа. Поради това Комисията призовава съзаконодателите бързо да постигнат съгласие по това важно предложение.

3.3. СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА НАЦИОНАЛНИТЕ РЕЖИМИ ЗА НЕСЪСТОЯТЕЛНОСТТА

По-ефективното и предвидимо нормативно уреждане на принудителното изпълнение по кредити и на несъстоятелността би се отразило положително на управлението на необслужваните кредити. Поради това службите на Комисията правят сравнителен анализ на националните режими за принудително изпълнение по кредити, обхващащ както индивидуалните, така и колективните производства за принудително изпълнение или по несъстоятелност. Целта е да се получи достоверна представа за практиката на банките при просрочия и за събирането на вземания в случай на неизпълнение от кредитополучателите. Резултатите зависят в голяма степен от капацитета на съдебната власт в съответните държави членки. На различни заседания с държавите членки, последните от които се проведеха на 13 февруари и 10 април 2019 г., бе представен и обсъден напредъкът по отношение на сравнителния анализ, включително въпросът за липсата на достъп до полезни данни. През януари 2019 г. службите на Комисията отправиха до Европейския банков орган допитване за събиране и анализ на данни от банките относно процента на възстановените средства и скоростта на събиране на вземанията в различните юрисдикции. Това трябва да бъде подкрепено от качествени данни за основните характеристики на националните режими за принудително изпълнение и несъстоятелност. Службите на Комисията поискаха от държавите членки да им предоставят такива качествени данни.

3.4. ТЕХНИЧЕСКИ ПОДРОБЕН ПЛАН ЗА НАЦИОНАЛНИТЕ ДРУЖЕСТВА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА АКТИВИ

Като част от пакета за необслужваните кредити Комисията предостави на държавите членки подробен план за дружествата за управление на активи. Този документ дава необвързващи и практически насоки за това как държавите членки могат, ако желаят, да създадат национални дружества за управление на активи в пълно съответствие със законодателството на ЕС. Доколкото е приложимо, той се основава на установените в държавите членки добри практики. В подробния план са описани подробно някои общи принципи, като периметър на съответните активи, съображения относно прага за размер на активите („asset-size threshold“), правила за оценяване на активите, подходяща структура на капитала, както и принципи за управлението и операциите на дружествата за управление на активи. Очевидно е, че може да се наложи някои от предложенията в подробния план да се приспособят към конкретните за всяка държава обстоятелства.

Комисията отбелязва, че след публикуването на този подробен план нито една държава членка не е пристъпила към създаването на дружество за управление на активи на национално равнище в съответствие с плана. Независимо от това, неформалните дискусии с някои държави членки показаха, че използването на подобни дружества е обект на внимателен анализ. Във всеки случай трябва да се има предвид, че дружествата за управление на активи могат да имат успех единствено ако бъдат подкрепени от 1) подходяща правна и административна рамка, например за улесняване на принудителното събиране на задълженията и достъпа до обезпечения; както и 2) стабилна макрофинансова политика в подкрепа на икономическото възстановяване. Освен това е важно да се припомни, че подробният план изяснява допустимата структура на дружествата за управление на активи с елемент на държавна помощ (която трябва да се разглежда като изключение¹⁸), в пълно съответствие с правната рамка на ЕС, по-специално Директивата за възстановяване и реструктуриране на банките, Регламента за единния механизъм за реструктуриране и правилата за държавната помощ.

3.5. ЕВРОПЕЙСКИ ПЛАТФОРМИ ЗА СДЕЛКИ С НЕОБСЛУЖВАНИ КРЕДИТИ

В плана за действие Съветът призова Европейската централна банка (ЕЦБ), Европейския банков орган (ЕБО) и Комисията да проучат възможността за създаване на платформи за сделки с необслужвани кредити, за да се стимулира развитието на вторичните пазари. В края на ноември 2018 г. беше публикуван работен документ на службите на Комисията относно потенциалното създаване на такива платформи, изготвен съвместно със служителите на ЕЦБ и ЕБО. В него се очертава как такова предприятие може да работи на практика.

Платформите за сделки с необслужвани кредити, обхващащи целия Съюз, ще бъдат електронни пазари, на които притежателите на необслужвани кредити — банки и небанкови кредитори — и заинтересовани инвеститори ще могат да обменят информация за портфейли от необслужвани кредити и да сключват сделки с тях¹⁹. Подобни платформи биха могли да се справят с няколко текущи източника на неефективност на вторичния пазар на необслужвани кредити, включително с асиметрията на информацията между продавачите и купувачите, както и с високите трансакционни разходи. В резултат на това те биха могли да улеснят достъпа на инвеститорите до пазарите на необслужвани кредити и да помогнат на банките да увеличат продажбите на необслужвани кредити и по този начин да им позволят да се освободят от необслужваните кредити и да изчистят балансите си по-бързо и при по-високи от възможните понастоящем продажни цени. Такива платформи биха могли да помогнат за справянето със съществуващите равнища на необслужваните

---

¹⁸ Дружествата за управление на активи могат да бъдат частни или да се подкрепят (частично) с публични средства, без да е необходима държавна помощ, ако се допусне, че държавата действа като всеки друг стопански субект. Следователно вариантът, при който дружеството за управление на активи ползва държавна помощ, не трябва да се смята за стандартно решение. Във връзка с това в подробния план са описани някои алтернативни мерки за подпомагане във връзка с обезценените активи, които не съставляват държавна помощ, като например съвместими с пазара държавни гаранции, позволяващи секюритизацията на необслужвани кредити.

¹⁹ Доколкото платформите обработват лични данни, те ще трябва да спазват напълно Общия регламент относно защитата на данните (ОРЗД). По-специално, структурата и функционирането на платформите ще трябва да бъдат уточнени в подробности, за да се гарантира пълно съответствие с ОРЗД.

кредити и да осигурят канал за ефективната продажба на бъдещи необслужвани кредити при възникването им. В този смисъл те биха представлявали важна, макар и малка по размер инфраструктурна инвестиция, която да предотврати ново натрупване на големи равнища на необслужвани кредити в балансите на кредитните институции в бъдеще.

В изпълнение на своя работен документ Комисията проведе на 15 януари кръгла маса със заинтересовани страни от сектора, ЕБО и ЕЦБ, с оглед създаването на платформи за сделки с необслужвани кредити, обхващащи целия Съюз. Тази среща позволи полезен обмен на информация и мнения със и между заинтересованите страни. За да се постигне напредък към изграждането на такива платформи, заинтересованите страни от частния сектор трябва да се споразумеят по конкретните аспекти на разработване и публикуване на секторни стандарти за европейските платформи за сделките с необслужвани кредити. Предвид посочената цел Комисията, заедно с ЕЦБ и ЕБО, продължава да играе ключова роля за улесняване на конкретния напредък към появата на платформи за сделки с необслужвани кредити, обхващащи целия Съюз. Като следваща стъпка Комисията ще организира втора кръгла маса със заинтересованите страни.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Както ясно бе посочено в настоящия доклад относно напредъка, намаляването на риска в банковия сектор на ЕС продължи с добрите темпове от последните години. Благодарение на икономическия растеж и подходящите политически действия в целия Съюз продължават да се предприемат все по-адекватни и равномерни мерки по отношение на редуцирането на рисковете. Настоящият доклад относно напредъка представлява важен документ за Европейския съвет през юни.

Необслужваните кредити в Съюза продължават да намаляват, както става ясно от настоящия доклад. Устойчивостта на този процес би трябвало да насърчи Съюза и неговите държави членки да продължат колективните усилия, за да се справят убедително с останалите необслужвани кредити и да предотвратят тяхното бъдещо натрупване. Особено в някои държави членки отношенията на необслужваните кредити все още бъдат загриженост и заслужават непрекъснато внимание.

Всички елементи на договорения от Съвета през юли 2017 г. план за действие са изпълнени или в момента се изпълняват. Комисията призовава всички заинтересовани страни, както на национално, така и на европейско равнище, да приключат текущите дейности без отлагане.

По-специално, Комисията призовава Европейския парламент и Съвета бързо да постигнат споразумение по всички елементи от всеобхватния пакет от законодателни мерки за справяне с необслужваните кредити, предложен през март 2018 г. В допълнение към подчертания напредък по намаляването на необслужваните кредити е наложително този пакет, изготвен в сътрудничество с ЕБО, ЕЦБ и Европейския съвет за системен риск, да окаже подкрепа на колективните усилия за намаляване на останалите рискове в европейския банков сектор, като по-специално подпомогне завършването на банковия съюз.